

податок з реалізації суб'єктами господарювання в сфері роздрібної торгівлі підакцизних товарів за ставкою 5% від їх вартості. У місцевої влади є можливість за рахунок боротьби з нелегальним виробництвом, а також контрабандою підакцизних товарів здійснювати наповнення власних бюджетів. Однак, збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів наразі не дають їм змоги бути фінансово самодостатніми. Тобто органи місцевої влади мають у своєму розпорядженні додатковий фінансовий ресурс який має спрямовувати на розвиток територій.

Література:

1. Бюджет України 2013: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, Київ, 2014. – 224 с.
2. Бюджет України 2017: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2018. – 308 с.
3. Результати фінансової децентралізації за 10 місяців 2018 року – експертний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/10197>.

Макогон В.Д.

к.е.н., с.н.с., доцент кафедри фінансів
Київський національний торговельно-економічний університет

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗПОДІЛУ ТА ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

В умовах трансформаційних перетворень вагомим завданням є підвищення ефективності розподілу та використання бюджетних коштів, що передбачає підвищення якісного рівня формування та реалізації бюджетної політики. В останні роки прийняті комплексні зміни в бюджетному законодавстві, які впровадили ряд важливих реформ та дозволили наблизити систему формування і реалізації бюджетної політики до найкращих світових практик та стандартів країн Європейського Союзу.

У рамках розвитку програмно-цільового методу у бюджетному процесі вперше у 2018 році здійснено огляд видатків щодо близько 1 % коштів державного бюджету, що відповідає стратегічним цілям бюджетної політики. У 2019 році планується проведення роботи із удосконалення методології та продовження проведення огляду витрат бюджету з досягненням частки коштів державного бюджету, щодо яких проведено огляд, на рівні 2,5 %. Важливо відмітити, що дефіцит державного бюджету протягом останніх років перебував у межах цільових показників, встановлених відповідно до закону «Про Державний бюджет України на відповідний рік» та спільних з Міжнародним валютним фондом програм. Зокрема, у 2015 році частка дефіциту державного бюджету у ВВП склала 2,3 %, у 2016 році – 3,0 %, у 2017 році – 1,6 %, у 2018 році 1,7 %. Низький рівень дефіциту бюджету та стійке економічне зростання надають можливість для зменшення рівня державного боргу. Відповідно до Середньострокової стратегії державного боргу передбачено, що у 2019 році рівень державного боргу до ВВП знизиться до 52,2 %, а у 2020 році до 49,0 %. Разом з цим, реалізація даної стратегії спрямована на нарощення частки державного боргу в національній валюті, в тому числі шляхом залучення іноземних інвесторів до інвестування в облігації в національній валюті, а також на подовження середнього строку до погашення державних цінних паперів. Ці та інші кроки сприяли тому, що рейтингове агентство Moody's підвищило суверенний рейтинг України у 2018 році з Саа2 до Саа1, а рейтингове агентство Standard and Poors зберігає рейтинг В-/В відповідно за зобов'язаннями в іноземній та національній валютах. Активна співпраця з міжнародними фінансовими організаціями надає можливість забезпечувати вибірку коштів по спільних проектах вище планового рівня. При цьому Україна відновила співпрацю з Міжнародним валютним Фондом, зокрема започаткована нова програма «Стенд-бай» тривалістю 14 місяців із загальною

сумою фінансування 3,9 млрд. дол. США. Продовження співпраці з Міжнародним валютним фондом надало можливість отримати Гарантію на підтримку державної політики у сфері економічного зростання та фіскально стійких послуг від Міжнародного банку реконструкції та розвитку на підтримку Програми стратегічних та інституційних реформ в розмірі 750 млн. дол. США., започаткувати четверту програму макрофінансової допомоги Європейського Союзу для України в розмірі 1 млрд.

Ключовим аспектом підвищення дієвості бюджетної політики стало запровадження середньострокового бюджетного планування шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування». Зазначене сприятиме підвищенню обґрунтованості бюджетної політики, взаємоузгодженню її цілей та шляхів їх реалізації, удосконаленню механізму розподілу бюджетних коштів.

Разом з цим, в умовах економічних перетворень в Україні здійснюються заходи спрямовані на підвищення ефективності, стабільності та прогнозованості податкової системи. Зокрема, розроблено законопроект щодо контролю за трансфертним ціноутворенням, а також проведено широке обговорення концептуальних питань законопроекту, який стосується імплементації кроків BEPS. Підписано Багатосторонню конвенцію щодо виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування. Розроблено концепцію електронних перевірок. З метою підвищення ефективності митного оформлення запроваджений принцип «єдиного вікна».

Залишаються актуальним питання розроблення нормативно-правових актів, спрямованих на більш ефективне управління державними активами, передусім, стосовно державних підприємств та майна у сфері управління головних розпорядників бюджетних коштів. З метою налагодження системи оцінки та управління фіскальними ризиками, у 2018 році був підготовлений звіт щодо фіскальних ризиків, який включений до складу бюджетної документації 2019 року. Разом з цим вагомим завданням залишається розроблення розширеної методики оцінки фіскальних ризиків, а також відповідне удосконалення систем моніторингу та звітів. Триває розбудова системи внутрішнього фінансового контролю та постійне підвищення кваліфікації внутрішніх аудиторів, що сприятиме більш ефективному аналізу доцільності та ефективності використання бюджетних коштів. Здійснюється подальше впровадження реформи децентралізації та удосконалення міжбюджетних відносин – кількість місцевих бюджетів, що мають взаємовідносини з державним бюджетом, у 2018 році відповідала запланованому обсягу (1288), при цьому частка трансфертів у доходах місцевих бюджетів за результатами 2018 року склала 53,2% (при запланованих 55,8%).

Таким чином, вагомим завданням в сучасних умовах розвитку системи державних фінансів залишається підвищення ефективності розподілу та використання бюджетних коштів, що зумовлює необхідність реалізації органами державного управління обґрунтованих фінансово-економічних заходів в багатоаспектному вимірі трансформацій інструментів бюджетного регулювання, бюджетної архітекτονіки та конфігурації фінансово-бюджетних інститутів.

Література:

1. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування / Закон України від 6.12.2018 № 2646-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

2. Концепція розвитку системи управління державними фінансами : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2012 р. № 633-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>